

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa I. P.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 30 czerwca 2023 r., sygn. akt XXI Pa 27/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki I. P. się na rzecz pozwanej T. Sp. z o.o.
w W. 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) wraz z
odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 30 czerwca 2023 r. w pkt 1. oddalił apelację wniesioną przez powódkę I. P. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 13 grudnia 2022 r., oddalającego powództwo i zasądzającego od I. P. na rzecz T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. 2.700 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt 2. zasądził od I. P. na rzecz T. spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością w W. 1350 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej za czas po upływie tygodnia od dnia 30 czerwca 2023 r. do dnia zapłaty.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 czerwca 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 22 § 1 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym i przyjęcie, że powódka, zawierając z T. sp. z o.o. umowę o pracę nie nawiązała stosunku pracy,

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 327¹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku, które to uzasadnienie nie zawiera uzasadnienia prawnego i wyjaśnienia, jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy mają:

- twierdzenia, że zawarcie umowy z powódką nastąpiło „bez zgody drugiej członkini zarządu”, jako przesłanki uznania, że nie powstał stosunek pracy w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu pracy;

- powołane w uzasadnieniu wyroki Sądu Najwyższego, które dotyczą stanów faktycznych, w których osoby będących członkami zarządu spółek z ograniczoną odpowiedzialnością były jednocześnie jedynym lub większościovym udziałowcem, w sytuacji, gdy powódka nie była członkiem zarządu i posiadała mniej niż 50% udziałów w spółce;

- twierdzenie, że powódka w ramach obowiązków pracowniczych wykonywała takie same obowiązki, jak wcześniej jako członek zarządu, czyli obecnie wykonywanie ich „na rzecz samej siebie” w sytuacji, gdy obowiązki pracownicze powódki nie wchodziły w zakres zastrzeżony dla członka zarządu spółki określone w art. 201 § 1 k.s.h.;

- okoliczność całkowitej zależności I. K. od powódki oraz z czego wynika i czym się różni od sytuacji, gdyby zamiast uprawnienia z §19 ust. 5 umowy spółki miała ona 100% udziałów w spółce; oraz poprzez brak wyjaśnienia na czym konkretnie polegał brak podporządkowania powódki w ramach stosunku pracy w sytuacji, gdy pozwana spółka miała dwie osoby w zarządzie, a argumentacja sądu dotyczy jedynie jednej z nich – I. K., co w konsekwencji sprawia, że wyrok sądu II instancji nie poddaje się kontroli kasacyjnej.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż w jej opinii w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na rozstrzygnięciu, czy mniejszościowy wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, niebędący członkiem jej zarządu, może pozostawać w stosunku pracy ze spółką w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. (czy istnieje element podporządkowania wobec pracodawcy), jeśli umowa o pracę została zawarta z nim przez jednego członka z dwuosobowego zarządu, którego to członka zarządu wspólnik ten powołał i ma prawo do jego odwołania.

Ponadto podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W tym zakresie skarżąca podniosła, że Sąd drugiej instancji nie sporządził uzasadnienia zgodnego z art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. (stosowanego odpowiednio). Niezgodność ta jest w ocenie strony skarżącej oczywista. W orzecznictwie przyjmuje się, że w zakres sporządzenia uzasadnienia prawnego wchodzi wskazanie, dlaczego sąd zastosował określony przepis i w jaki sposób wpłynął on na rozstrzygnięcie sprawy. Sąd drugiej instancji nie wyjaśnił w jaki sposób art. 22 § 1 k.p., w ustalonym stanie faktycznym wpłynął na rozstrzygnięcie sprawy.

W ocenie skarżącego jest oczywiste, że prowadzone przez sąd rozumowanie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Rozumowanie sądu drugiej instancji składa się z kilku oderwanych od siebie i w żaden sposób nie powiązanych przez ten sąd twierdzeń.

Strona pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność

postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty

przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedmiotowa skarga kasacyjna nie zawiera istotnego zagadnienia prawnego w zaprezentowanym rozumieniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano możliwości nawiązywania stosunków pracy ze wspólnikami i członkami zarządów spółek kapitałowych, oczywiście pod warunkiem prawidłowej reprezentacji pracodawcy przy zawieraniu umów (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 1995 r., I PRN 14/95, OSNAPiUS 1995 nr 21, poz. 263; z dnia 23 stycznia 1998 r., I PKN 498/97, OSNAPiUS 1999 nr 1, poz. 8; z dnia 7 stycznia 2000 r., I PKN 404/99, OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 347; z dnia 9 września 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 13923 lipca 2009 r., II PK 36/09, LEX nr 533075 i z dnia 4 listopada 2009 r., I PK 106/09, LEX nr 564759), za wyjątkiem sytuacji, gdy ta sama osoba występowała w roli jedyne go wspólnika i prezesa jednoosobowego zarządu spółki (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 nr 2, poz. 66 i wyroki: z dnia 17 grudnia 1996 r., II UK 37/96, OSNAPiUS 1997, nr 17, poz. 320; z dnia 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 nr 20, poz. 404; z dnia 32 września 1997 r., I PKN 276/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 397; z dnia 2 lutego 1998 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 nr 2, poz. 66; z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 268/00, LEX nr 551026; z dnia 9 kwietnia 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 139; z dnia 23 października 2006 r., I PK 113/06, Pr. Pracy 2007 nr 1, poz. 35). Wspomniane orzecznictwo odnosi się do sytuacji, w której społeczny status wykonawcy pracy staje się dla danej osoby jedynie funkcjonalnym elementem jej statusu właściciela spółki, służąc jej kompleksowej obsłudze, a więc do sytuacji w której dochodzi do swoistej symbiozy pracy i kapitału, sprzecznej z aksjologią prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, opartą co do zasady na założeniu oddzielania kapitału oraz pracy.

Dla zakwalifikowania zatrudnienia jako czynności pracowniczych (w ramach stosunku pracy) decydujące znaczenie mają przepisy charakteryzujące stosunek pracy nie zaś przepisy prawa handlowego. W świetle przepisów Kodeksu pracy

wymagane jest więc stwierdzenie, czy praca, którą wykonuje wspólnik na rzecz spółki miała cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, a więc czy polegała na wykonywaniu pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem i na jego ryzyko.

Przytoczone wyżej poglądy podzielił również Sąd drugiej instancji wskazując, że w ustalonym stanie faktycznym, w stosunku prawnym łączącym I.P. ze spółką brak było elementu podporządkowania pracowniczego, a zatem nie można przyjąć aby został nawiązany stosunek pracy, a zawarta przez skarżącego umowa o pracę nie może wywoływać skutków prawnych odnoszących się do jego ubezpieczenia pracowniczego. Formalny status pracowniczy powódki został zdominowany przez status wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a w takiej sytuacji nie może być mowy o zatrudnieniu w ramach stosunku pracy. W tym przypadku powódka wykonywała czynności (nawet te, które można byłoby określić jako typowo pracownicze), na rzecz samej siebie, we własnym interesie i na swoje własne ryzyko, co wyklucza istnienie stosunku pracy. Brak było jednak innego podmiotu, pod którego kierownictwem odwołująca pozostawałaby przy świadczeniu tej pracy, a wykonywane czynności wiązały się z ryzykiem samej skarżącej jako jednego z dwóch udziałowców spółki. Należy także zauważyć, że kierownictwo pracodawcy przejawiać się powinno w rzeczywistym (a nie tylko formalnym) podporządkowaniu pracownika innemu podmiotowi.

Z oczywistych względów skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona.

Wypada przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej

wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286).

Sąd drugiej instancji wyczerpująco wyjaśnił, dlaczego przyjął, że w przedmiotowej sprawie nie może być mowy o zatrudnieniu powódki w ramach stosunku pracy, co uwzględnił Sąd Najwyższy w swoich rozważaniach uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a.ł.]